

Судові експертизи

Програма

**навчальної дисципліни за вільним вибором студента
підготовки ОС «Бакалавр»**

Галузь знань 08 «Право»

Спеціальність 081 «Право»

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Державний вищий навчальний заклад
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” Світлана Володимирівна Кадук, кандидат юридичних наук

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри кримінального права
(Протокол № 11 від «25» травня 2019 р.)

Затверджено Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту
(Протокол № 11 від «25» червня 2019 р.)

Вступ

Програма вивчення дисципліни вільного вибору студента «Судові експертизи» складена відповідно до освітньої-професійної програми підготовки спеціаліста за галуззю знань 08 «Право» спеціальності 081 правознавство.

Предметом вивчення навчальної дисципліни за вільним вибором студента є засвоєння студентами системи знань, навиків і вмінь які вкрай необхідні слідчому, особі яка проводить дізнання, прокурору, судді, адвокату, нотаріусу, юристконсульту, працівнику митних органів й органів місцевого самоврядування.

Навчальна дисципліна за вільним вибором студента “Судові експертизи” допоможе студентам - юристам застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності з розслідування та розкриття злочинів.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна вільного вибору студента є складовою вивчення кримінально-процесуального циклу і пов'язана з такими навчальними дисциплінами як кримінальне право, кримінально-процесуальне право, криміналістика.

Програма дисципліни вільного вибору студента складається з таких **змістових модулів:**

1. Змістовий модуль 1 «Концептуальні основи теорії судової експертизи».
2. Змістовий модуль 2 «Експертно-криміналістична методика дослідження письма та документів».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни за вільним вибором студента.

1.1 Мета:- «Судові експертизи» є однією з спеціальних дисциплін вільного вибору студента, яку вивчають студенти – юристи всіх форм навчання. Вивчення спецкурсу передбачає засвоєння студентами системи знань, навиків і вмінь, які вкрай необхідні слідчому, особі яка проводить дізнання, прокурору, судді, адвокату, нотаріусу, юристконсульту, працівнику митних органів й органів місцевого самоврядування.

Вивчення “Судові експертизи” допоможе студентам-юристам застосувати теоретичні знання в практичній діяльності з розслідування та розкриття

злочинів.

1.2. Завданнями: Навчальна програма передбачає поглиблене засвоєння студентами системи знань, навиків і вмінь з використання загальних і спеціальних експертно-криміналістичних засобів і методів у правозастосовчому процесі (експертиза в конституційному, кримінальному, адміністративному, цивільному, митному, податковому, господарському процесі).

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- Концептуальні основи теорії судової експертизи. Сутність криміналістичної експертизи;
- Класифікація, групи та види судових експертиз;
- Організація підготовки та проведення криміналістичної експертизи;
- Основи графічної (почеркознавчої) експертизи;
- Експертно-криміналістична методика дослідження письма;
- Особливості методики криміналістичного дослідження підпису;
- Техніко-криміналістичне дослідження документів;

Вміти:

- застосувати теоретичні знання в практичній діяльності з розслідування та розкриття злочинів;
- висувати слідчі версії, організувати їх перевірку, планувати проведення як окремо судової експертизи, так і інших слідчих дій в їх сукупності при розслідуванні конкретного злочину;
- використовувати досягнення криміналістики, психології, кримінології та інших наук з метою розслідування і попередження злочинів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни за вільним вибором студента

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи теорії судової експертизи.

Тема 1. Концептуальні основи теорії судової експертизи. Сутність криміналістичної експертизи.

Поняття судової експертизи. Роль та значення судової експертизи в кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному процесах. Предмет і об'єкт судової експертизи. Класифікація завдань судової експертизи. Методи судової експертизи. Історія розвитку та система судово-експертних установ України.

Тема 2. Класифікація, групи та види судових експертиз.

Особливості призначення криміналістичних експертиз в кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному процесах. Сучасна класифікація судової експертизи. Основна та додаткова експертиза. Комісійна та комплексна експертиза.

Тема 3. Організація підготовки та проведення криміналістичної експертизи.

Нормативно-правові основи проведення судової експертизи. Логічні підстави формування питань які виносяться на експертизу. Вибір експерта або експертної установи захисником. Кримінально-процесуальний статус судового експерта. Основні класи судових експертиз.

Змістовий модуль 2. Експертно-криміналістична методика дослідження письма та документів.

Тема 4. Основи графічної (почеркознавчої) експертизи.

Історія розвитку експертизи письма і почерку. Загальні та часткові ознаки письмової мови. Загальні ознаки почерку. Часткові (індивідуальної) ознаки почерку.

Тема 5. Експертно-криміналістична методика дослідження письма.

Загальні положення. Попередня стадія дослідження письма та почерку. Детальне дослідження об'єктів почеркознавчої експертизи. Стадія порівняльного дослідження. Оцінка результатів дослідження та формування висновку експерта.

Тема 6. Особливості криміналістичної методики дослідження зміненого письма (почерку).

Природне змінення письма. Навмисне змінення письма. Дослідження рукописних текстів виконаних печатними буквами. Дослідження рукописного тексту виконаного з перемінною пишучої руки. Дослідження рукописного тексту виконаного з використанням наслідуванням почерку другої особи.

Тема 7. Особливості методики криміналістичного дослідження підпису.

Підпис як об'єкт криміналістичного дослідження. Ідентифікаційні ознаки підпису: загальні та часткові. Методика дослідження підпису.

Тема 8. Техніко-криміналістичне дослідження документів.

Дослідження бланків документів. Способи підробки відбитків печаток і штампів. Криміналістичне дослідження відбитків печаток і штампів.

3. Рекомендована література

Базова література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України від 20.11.2012р. // Відомості Верховної Ради України.
3. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994р. із змінами та доповненнями станом на 06.04.2007р. // zakon.rada.gov.ua.
4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз: Затверджена наказом Мініюсту України № 53/5 від 8 жовтня 1998 р. // Офіційний вісник України. — 1998. — № 46. — Ст. 1715.
5. Постанова Пленуму Верховного суду України про судову експертизу в кримінальних та цивільних справах від 30 травня 1997р. №8 // Юридичний вісник України. – 2007р. - № 28.
6. Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод.
7. зб., присвяч. 105-річчю заснування судової експертизи в Україні /
8. Київський НДІ судових експертиз; редкол.: О. Г. Рувін (голов. ред.) та ін. –Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. – Вип. 63, ч. 1. – 424 с.
9. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Заслуженого деятеля

- науки Р.Ф, проф. Р.С. Белкина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2004. – 992 с.
10. Аверьянова Т.В. Субъекты экспертной деятельности // Вестник криминалистики. — 2001. — Вып. 2. — С. 34-38
 11. Дидковская С.П., Клименко Н.И., Лисиченко В.К. Подготовка и проведение отдельных видов судебной экспертизы. – К., 1977. – 413 с.
 12. Звягинцева Л.М., Плюхина М.А., Решетникова И.В. Доказывание в судебной практике по гражданским делам. — М., 1999. – 329 с.
 13. Клейнман А.Ф. Основные вопросы теории доказательств в советском гражданском процессе. — М.-Л., 1950 - 528 с.
 14. Клименко Н.И. Гарантии достоверности заключения эксперта // Современные проблемы судебной экспертизы и пути повышения эффективности деятельности судебно-экспертных учреждений в борьбе с преступностью: Тез. респуб. науч. конф. — К., 1983. – с. 75-78
 15. Ковалев К.Н. Оформление заключения эксперта-почерковеда (к вопросу о его совершенствовании) // Сучасні проблеми судово-почеркознавчої експертизи та шляхи її вдосконалення: Тези доп. навч.-метод. семінару. — К., 2002. – с. 98-101
 16. Коваленко А.Г. Исследование средств доказывания в гражданском судопроизводстве. — Саратов, 1989. – 216 с.
 17. Корухов Ю.Г. Исследование материальных источников криминалистической информации. М., 1987. – 214 с.
 18. Кримінально-процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. В. Т. Маляренка, В. Г. Гончаренка. — Вид. 2-е, перероб. та доп.: У 2 ч. — Київ: Форум, 2004. — Ч. 1. — 492 с.
 19. Крылов И.Ф. Очерки истории криминалистики и криминалистической экспертизы. — Л., 1989. – 185 с.
 20. Лисиченко В.К., Циркаль В.В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике. — К., 1987. – 190 с.
 21. Проведение экспертизы в суде (правовые и организационно-практические вопросы): Метод, пособ. для судей / За ред. В.Д.Арсеньева. — М., 1979. — 224 с

22.Россинская Е.Р. Судебная экспертиза в гражданском, арбитражном, административном и уголовном процессе. – М.: Норма, 2006. – 656 с.

Допоміжна література

23.Смирнова С.А. Судебная экспертиза на рубеже XXI века. Состояние, развитие, проблемы. 2-е издание, переработанное и дополненное. – СПб.: Питер, 2004. – 875 с.

24.Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : збірник матеріалів міжнарод. наук.-практ. конф., присвяченої 150-річчю з дня народження Засл. проф. М. С. Бокаріуса (Харків, 18–19 квіт. 2019 р.). Харків :ХНДІСЕ, 2019. 508 с.

http://www.hniise.gov.ua/user_files/File/sbornik/2019/sbornik_150.pdf

25.Тертышник В.М., Слинко С.В. Теория доказательств. — Харьков, 1998. – 358 с.

26.Ульянова Л.Т. Оценка доказательств судом первой инстанции. — М., 1959. – 160 с.

27.Фаткуллин Ф.Н. Общие проблемы процессуального доказывания. — Казань, 1976. – 491 с.

28.Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. В.В. Комарова. — Х., 2001. – 941 с.

29.Головченко Л. Правове регулювання судової експертизи: перспективи та розвиток // Право України. – 2003. - № 12. – с. 18-22

30.Куркін В. Класифікація судових експертиз // Юридичний журнал «Юстиніан». - 2008. - № 5. – с.16-20

31.Орлов Ю. Спорные вопросы судебной экспертизы // Рос. юстиция. — 1995. — № 1. — с. 13-17.

32.Стринжа В., Конюшко В. Використання спеціальних знань судом // Рад. право. — 1973. — № 3. - С. 45-49

33.Ціркаль В. Проведення експертизи у суді: організаційні питання // Право України. – 2004. - № 1. – с. 24-28

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

Підсумковий контроль з дисципліни «Забезпечення розкриття злочинів у сфері економіки» згідно навчального плану здійснюється у формі заліку за 100- бальною системою навчання. Відповідно до Положення про організацію навчального процесу в Юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника бали на денній формі навчання сумуються за наступною схемою:

45 балів становить підсумковий бал за семінарські заняття (середній бал * 5); 5 балів - виконання індивідуального завдання; 50 балів - контрольна робота;

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ.

Засоби діагностики, що застосовуються при викладанні дисципліни «Забезпечення розкриття злочинів у сфері економіки», можна розділити на 2 групи:

- неадаптивні засоби;
- адаптивні засоби.

Неадаптивні засоби:

- Послідовна вибірка - використовується в основному для діагностики самостійної роботи студента та самодіагностики у вигляді однакових для всіх завдань.
- Випадкова вибірка - використовується при написанні модульних контрольних робіт і полягає у випадковому виборі для кожного студента підбірки декількох завдань приблизно однакового рівня складності.
- Ієрархічна (багаторівнева) вибірка - використовується для складання варіантів завдань для складання екзамену і полягає у випадковій підбірці для студента завдань декількох рівнів складності з різних тем, різних типів тощо.

Адаптивні алгоритми враховують безліч параметрів моделі студента і / або навчального матеріалу і застосовуються під час семінарських занять як правило під час усної відповіді студента. Адаптивні методи максимально використовують дані з моделі студента (наприклад, рівень підготовленості студента, рівень неспокою-тривоги, правильність відповіді та ін.) і / або моделі навчального матеріалу (наприклад, взаємозв'язку між окремими питаннями теми) і дозволяють організувати контроль індивідуально для кожного студента, підтримуючи, наприклад, оптимальний для студента рівень складності додаткових запитань або формуючи індивідуальні стратегії контролю з окремої теми, змістового модуля чи дисципліни в цілому

